

БЕНЧМАРКІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

Господарська діяльність вітчизняних підприємств у сучасній ринковій економіці України прямо пов'язана з певним рівнем ризику. Причинами виникнення ризику є насамперед зростання конкуренції, яка змушує підприємства застосовувати різні методи та інструменти управління, які дозволять оцінювати ефективність роботи підприємства на різних рівнях бізнес-процесів, забезпечувати стабільний рівень конкурентоспроможності, оптимізувати господарську діяльність та впроваджувати інновації. Одним із таких дієвих інструментів управління є бенчмаркінг, який все частіше застосовують для підвищення ефективності системи управлінського обліку на підприємстві.

Бенчмаркінг – це процес пошуку стандартного чи еталонного економічно ефективнішого підприємства-конкурента з метою порівняння із власним та переймання у нього найкращих методів роботи [1]. З позиції практичного застосування в управлінському обліку бенчмаркінг можна визначити, як систематичну і безперервну оцінку процесів, практик і методологій обліку компанії, порівняння їх з компаніями-лідерами з метою отримання інформації та прийняття рішень, задля удосконалення власної діяльності, що включає різні сегменти фінансового та управлінського обліку.

Об'єктами бенчмаркінгу можуть бути: методи, процеси, технології, якісні параметри продукції, показники фінансово-господарської діяльності підприємств (структурних підрозділів). Досліджуючи виробничі процеси, методи чи технології виробництва і збуту продукції, головну увагу приділяють пошуку резервів зниження витрат виробництва та підвищенню конкурентоспроможності продукції.

Значна поширеність бенчмаркінгу в світовій практиці пояснюється тим, що на його основі можна досить швидко і з невеликими витратами удосконалювати бізнес-процеси, а це, в свою чергу, є основною складовою управлінського обліку на підприємстві. Важливе значення в бенчмаркінгу відіграє не лише зовнішнє інформаційне забезпечення (дані конкурентів), а й внутрішнє, яке формується саме в управлінському обліку, так як дані фінансового обліку не несуть в собі такого роду інформаційного забезпечення.

Використання бенчмаркінгу в системі управлінського обліку підприємства насамперед дозволяє: подивитись підприємству на себе з боку; об'єктивно проаналізувати свої сильні і слабкі сторони; вивчати підприємства, які є галузевими лідерами, визначитися зі стратегічними орієнтирами для ліквідації відставання та виходу на провідні позиції; сформувати нові ідеї як у виробничій сфері, так і в сфері збуту; регулярно «тримати руку на пульсі» конкурентів, діяти активно та приймати ефективні управлінські рішення; володіти альтернативою традиційного стратегічного планування від досягнутого; застосовувати поточне планування (бюджетування) на основі переваг конкурентів та власних недоліків.

Виходячи з різних завдань бенчмаркінгу, можна виділити кілька його видів [2]:

- внутрішній – при якому зіставляється практика і діяльність аналогічних підрозділів в рамках однієї організації;
- конкурентний – при якому зіставляється практика і діяльність даної компанії з практикою і діяльністю її конкурентів;
- галузевий (функціональний) – при якому оцінюється місце компанії в даній галузі або функціональна область по декількох галузях.

Значення бенчмаркінгу в системі управління підприємства, на нашу думку, визначається виходячи з можливості використання результатів його здійснення для прийняття ефективних управлінських рішень з конкретних питань. В ході розробки програми запровадження бенчмаркінгу важливо сформулювати конкретні завдання, для того, щоб результативність самого бенчмаркінгу можна було б визначити рівнем використання його результатів системою управління в цілому і по окремих напрямках.

Таким чином, бенчмаркінг при створенні і функціонуванні системи управлінського обліку відіграє безумовно важливу роль і сприяє, як підвищенню ефективності системи управлінського обліку, так і зміцненню конкурентних позицій самого підприємства в умовах ринкової економіки.

1. Осадча Н.М. Використання бенчмаркінгу в системі управлінського обліку / Н.М.Осадча // *Хімічна технологія: наука, економіка та виробництво: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Шостка, 23-25 листопада 2016 року.* - Суми: СумДУ, 2016. - С. 212-216.

2. Герасимчук Л.М. Бенчмаркінг на підприємстві в умовах глобалізації / Л.М. Герасимчук, Л.С. Паньковська // *Вісник Хмельницького національного університету.* – 2011. – № 3. – Т.3. – С. 99–103.

ОЦІНЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОГО РИЗИКУ: ЕТАПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Опираючись на статистичні дані, щодо зростання попиту на аудиторські послуги протягом 2015-2018 років, можна впевнено стверджувати, що тематика оцінювання аудиторського ризику є досить актуальною. Звертаємо увагу на те, що аудиторській діяльності, як і будь-якому виду підприємницької діяльності, притаманні певні специфічні ризики, управління якими необхідно оптимізувати. З метою попередження

помилки і раціонального планування подальших дій, які повинні бути як ефективними, так і результативними, аудитор попередньо ознайомлюється із даними, що знаходяться в публічному доступі.

Питанню оцінювання аудиторського ризику присвячено чимало наукових праць, зокрема дослідження таких науковців як Загородній А.Г., Овчарик Р.Ю., Петрик О.А., Пилипенко Л.М., Редько К.О., Рудницький В.С. Проте, у кожного автора прослідковується спільний підхід до необхідності застосування ієрархічності інформації, двоетапного наповнення інформаційного масиву щодо рівня аудиторського ризику, а також можливості коригування попереднього плану роботи аудитора безпосередньо в процесі оцінювання аудиторського ризику.

Очевидна тенденція щодо зростання відповідальності аудитора за якість прийняття і виконання аудиторських завдань, зокрема й внаслідок законодавчих змін. З огляду на це модель оцінювання рівня аудиторського ризику на основі якісних характеристик втрачає свою актуальність, а методи кількісного оцінювання потребують суттєвого вдосконалення.

Підтримуємо думку науковців, які при оцінюванні ризику контролю рекомендують крім дослідження системи бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю, ще й аналізувати правильність результатів зовнішнього контролю і їх врахування на підприємстві у відповідних звітних періодах. Оцінюючи ж ризик невиявлення (значення якого не може дорівнювати нулю), на сьогодні необхідно враховувати крім ризику неправильного використання аналітичних процедур і неефективного тестування заходів контролю, ризику помилкового визначення обсягу вибіркового дослідження в аудиторській перевірці, ще й вплив на процес і результати аудиту рівня комп'ютеризації більшості процесів у сфері виробництва, торгівлі та надання послуг, зокрема у веденні обліку та формуванні звітності. Оскільки вона призводить до появи нових чинників, які впливають на ризик невиявлення. Крім того частину роботи аудитора, цілком може замінити комп'ютерна інформаційна система, яка зокрема може: виявляти тенденції в діяльності підприємства, встановлювати нехарактерні і підозрілі відхилення шляхом співставлення фактичних, відображених в обліку та звітності і планових значень показників, збільшувати обсяг вибірки і тим самим зменшувати рівень ризику невиявлення.

В свою чергу, є певні особливості, які притаманні лише аудиторам, і жодне програмне забезпечення не здатне замінити професійного судження, а також, набутого роками, досвіду. Крім того, варто зауважити, що часткова заміна аудитора комп'ютером, спричинить і значні фінансові витрати на безперервне оновлення функціонування програмного забезпечення.

Процедуру оцінювання аудиторського ризику слід розглянути в розрізі наступних етапів:

- Визначення орієнтовної оцінки можливого аудиторського ризику на основі обмеженого інформаційного потоку, сформованого із зовнішніх джерел, опублікованої звітності, даних із ЗМІ тощо;
- Формування чіткого плану оцінювання аудиторського ризику, переліку процедур, що необхідні для виконання даного завдання, узгодження окремих моментів із клієнтом і укладання договору;
- Глибоке дослідження і аналіз особливостей підприємства та сфери його діяльності. Значну увагу на цьому етапі слід приділити вивченню ринку на якому функціонує замовник. Крім того, слід ознайомитись з системою внутрішнього контролю, групами типових операцій, а також з оборотами по рахунках бухгалтерського обліку;
- Застосування відповідних аудиторських процедур з визначення достовірного рівня аудиторського ризику, рівня суттєвості помилок тощо, а також оцінювання доцільності проведення альтернативних етапів перевірки;
- Дослідження виявлених, під час аудиту, нових обставин та факторів, що прямо чи опосередковано чинять вплив на рівень аудиторського ризику конкретної аудиторської перевірки;
- Коригування плану, програм, аудиторських процедур у випадку зміни рівня аудиторського ризику і його складових чи встановлення неефективності раніше виконаних аудиторських процедур.

Отже, такі фактори як складність бізнесу, жорстка конкуренція на ринку, відсутність достатніх стимулів у бухгалтерів підприємства розвиватись в професійному напрямку і спокуса до вчинення шахрайських дій, можуть вплинути на адекватність, висловленої аудитором, думки.

О.І. Остапюк

Науковий керівник – к.е.н., доц. Литвиненко Н.О.

БАЗОВІ ЗАСАДИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТУ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерський облік як системний процес починається з виявлення, вимірювання і реєстрації фактів, дій і подій з метою отримання інформації про господарські операції, суцільне і безперервне спостереження за якими здійснюється за допомогою документування. Цей елемент методу бухгалтерського обліку забезпечує фіксування фактів господарського життя суб'єкта господарювання під час первинного спостереження за ними і є обов'язковою умовою для їхнього відображення в системі обліку та звітності. Від якості оформлення документів значною мірою залежить повнота та достовірність показників обліку і звітності. Вищевикладене обумовлює актуальність теми дослідження та визначає його завдання, яке полягає в узагальненні окремих базових теоретичних засад документування.

Документування – це спосіб первинної реєстрації фактів господарської діяльності для безперервного відображення їх у поточному обліку [1, с. 51]. Бухгалтерські документи виконують такі функції:

- фіксування та зберігання даних про факт (факти) господарської діяльності, забезпечення їх юридичного змісту (правової природи);